

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.изк.н Бисер Илиев Дамянов

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен *доктор*,
професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по ...“

научна специалност „Методика на обучението по изобразително изкуство“

Автор: Стефка Илиева Попова

Тема: **Създаване на творчески модели за декориране на съвременен храм при обучението на студенти**

Научен ръководител: проф. д-р Зора Янакиева

Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният от кандидата комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на АМТИИ - Пловдив и включва всички необходими документи, които са налични и изрядни.

Стефка Попова е завършила Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство – Пловдив, където придобива бакалавърска и магистърска степен (магистър по иконопис). В същото висше учебно заведение от 2010 г. е асистент по иконопис и иконография в катедра „Приложни изкуства“.

Към биографията на Стефка Попова трябва да се прибавят и нейните творчески изяви. Тя е автор и съавтор в изписването на стенописи, проекти и икони. Участва в редица художествени изложби.

Стефка Попова е автор на няколко статии, разглеждащи въпроси на иконографията и обучението по иконопис, три от които са по темата на дисертацията.

Актуалност на тематиката и познаване на проблема

Представената дисертация е теоретико-експериментално изследване, разработено в 227 с. основен текст, библиография от 105 източника и 57 страници приложения. Съдържанието на дисертационния труд, системата от теми и подтеми демонстрират ясно очертана рамка на изследването. Докторанът е добре запознат със състоянието на

проблема, демонстрирано и в неговите публикации, което му позволява да избере актуален проблем за разглеждане и ясно да очертае предмета на изследването си.

По моя преценка, дисертационното изследване е индивидуално дело на докторанта. Получените резултати и формулираните приноси са негова заслуга.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертацията има характер на теоретико-приложно изследване. Предметът, целта и основните задачи в дисертационното изследване са коректно формулирани. Методиката на изследване позволява да се постигне заложената цел. В основата на изследването е приложен особен метод, наречен *теренен ситуационен метод-проект*.

Във въведението са уточнени значимостта на проблема, целта и задачите на изследване, основните методи.

В първа глава е направено теоретично проучване, включващо въпроси, свързани с християнското изкуство в неговото зараждане, развитие и формиране на каноните. Направена е характеристика на византийската стенна храмова живопис. На тази основа е характеризирана църковната архитектура по отношение на традицията и иновативациите. Накрая на първа част е разгледан въпросът за обучението по иконография в специалност „Църковна живопис”. Въпросите, развити в тази част на дисертацията, демонстрират задълбочено познаване на проблематиката и ерудиция. В частта за византийската стенопис проличава, че авторът има професионален поглед към стенната живопис, което потвърждават и творческата му биография, и публикациите. От текста личи също, че докторантът познава обучението по коментиранията специалност във висшите училища в България.

Във втора глава е представено педагогическото изследване в неговите три етапа: констатиращ, формиращ и контролен, неговите хипотеза, методи, критерии и показатели за оценка на постигнатите резултати.

В трета глава е представен анализ на резултатите от педагогическото изследване. Направен е и анализ, на основа на анкети и интервюта с преподаватели.

Сравнителният анализ на резултатите от контролната и експерименталната група показва ефективността на приложената методика.

Обобщенията и изводите са основани на резултатите от анализа.

Автореферат

Авторефератът е направен, според изискванията за този жанр и отразява адекватно и пълно дисертацията. В него са обхванати съществените елементи от текста на дисертацията. Отразени са основните резултати, постигнати в дисертацията и са представени основните приноси.

На места обаче текстът стои накъсан и несвързан. Една допълнителна редакция би спомогнала текстът да бъде прецизиран и усъвършенстван както в граматическо, така и в стилистично отношение.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Докторантът е посочил четири приноса. Според мен, три от тях са с достатъчна значимост. Макар и в не същия ред те общо взето звучат така:

-Създаден и апробиран е методически модел за обучение на студенти по Иконография с доказана ефективност;

-Разработени са критерии и показатели за анализ и оценка на творбите на студентите;

-Теоретично е обоснована необходимостта от промяна в обучението по иконография.

В третия извод има рационално зърно, но за да се изведе цялостно, е необходимо да се преработи. Първа част на този извод е неубедителен: „Анализирани и открити са характерните особености на традиционната църковна архитектура ...“ Особеностите на църковната архитектура са открити от много автори.

Критични забележки и препоръки

Наред с изтъкнатите достойнства към работата на Стефка Попова могат да се направят някои бележки и препоръки.

В увода изречението: „настоящото проучване разглежда еволюцията на стенната живопис и съвременния и синтез ...“ подменя предмета на изследване.

В дисертацията, както и в автореферата, е добре да се прегледат по-внимателно някои понятия и изрази, като: „техничко-технологично“, „обсъждане и поместване на конкретни теми“, „яроси“ (русизъм); изрази от типа: „формиране на знания за новата изобразителна действителност“, „Да се изгради представа за новата идейно-философска концепция на християнското изкуство“.

Внимателно трябва да се прегледат и редактират критериите и показателите, като трябва да се отбележи, че стремежът за толкова подробно и изчерпателно представяне е

похвален. „Овластяване на изобразителната форма“ би могъл да се замести със „степен на овластяване на изобразителната форма“. Показателят „правилен идейно-тематичен подбор“ и критерият „пространствено изграждане“ не са на едно равнище. „Обща композиционна схема“ не е равнозначна на „композиция“.

Като цяло текстът изисква прецизиране както в граматично, така и в стилово отношение, което би повишило съществено достойнствата на дисертацията. На някои места между отделни абзаци на текста има нужда от свързване с пояснителни изрази, както и довършване на недовършени изречения от типа „сухо преподаване на“ (неясно на какво).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Направените бележки не омаловажават труда на Стефка Попова. Проведеният експеримент е безспорно ефективен, което демонстрират както анализът на резултатите, така и фотографиите в приложенията. Дисертационният труд и съпътстващите материали демонстрират, че ас. Попова притежава теоретични знания и професионални умения по научната специалност, умения за самостоятелно провеждане на научно изследване, за анализ и обобщения.

Като цяло дисертационният труд **съдържа необходимите научни и приложни резултати**, които са принос за **обучението по иконография**. Това ми дава основание да дам своята **положителна оценка** за качествата на представените от Стефка Илиева Попова материали и постигнати резултати. Предлагам на научното жури **да ѝ присъди образователната и научна степен „доктор“** в област на висше образование: 1.Педагогически науки, професионално направление 1.3.Педагогика на обучението по..., научна специалност Методика на обучението по изобразително изкуство.

12.08.2020 г.

Изготвил становището:

проф. д.изк.н. Бисер Дамянов